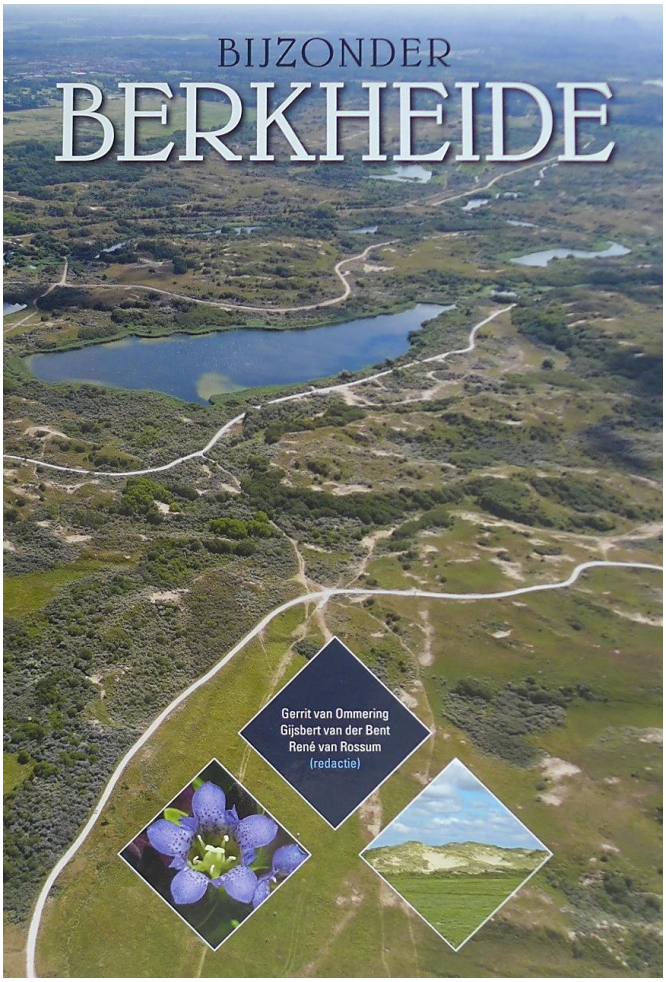
Nieuw in de Jan Verwey Bibliotheek

Jelle van Dijk

Gerrit van Ommering, Gijsbert van der Bent & René van Rossum (redactie) 2017. **Bijzonder Berkheide**. Uitgevers: Werkgroep Berkheide / Stichting Berkheide Coepelduynen, Katwijk.
304 pagina's. Prijs € 24,95.

In 2010 verscheen het boek *Dwars door de Duinen Een verkenningstocht van Den Haag naar Noordwijk.* Hetzelfde driemanschap van toen heeft nu een nog fraaier boekwerk geproduceerd: *Bijzonder Berkheide*. De titel geeft al aan dat het besproken gebied een stuk kleiner is dan dat van *Dwars door de Duinen*. Daardoor kan in dit nieuwe boek dieper op bepaalde aspecten worden ingegaan. Verder heeft het driemanschap, vermoedelijk op grond van eerdere ervaringen, gekozen voor een kleiner aantal auteurs. Toch zijn het er nog 17 geworden omdat de redactie voor bepaalde onderwerpen specialisten heeft aangetrokken. Zo komen we bijvoorbeeld Hans Adema (paddenstoelen en strand) en Kees Mostert (zoogdieren) bij de schrijvers tegen. Hoewel Gerrit van Ommering en René van Rossum de meeste foto's leverden, hebben nog 63 anderen foto's beschikbaar gesteld. Zonder anderen te kort te doen moet hierbij Theo van Woerden worden genoemd die voor fraaie 'drone-foto's' van het gebied zorgde.
Berkheide is zeker een bijzonder duingebied, maar het boek waarin dit gebied in de schijnwerpers wordt gezet, mag je gerust een heel bijzonder boek noemen. Doorgaans begin je bij een recensie over inhoudelijke zaken, maar dit boek is zo fraai wat illustratie en vormgeving betreft dat je daar meteen al iets over wilt zeggen. Al blader je maar een deel van het boek door, dan zie je al snel dat hier kwaliteit, informatie en vormgeving tot een prachtig geheel hebben geleid. Bijzonder zijn de speciale fotopagina's waarmee het boek doorspekt is. Daarbij nemen naast de speciale pagina's over paddenstoelen, roofvogels, mossen en korstmossen de kleurpagina's van Gerrit van Ommering een speciale plaats in. Zo laat de pagina "Geel" 20 fotootjes zien waarop gele planten, paddenstoelen en vogels zijn te zien. Op deze wijze krijgen alle kleuren een pagina. De gebruikte foto's, waarbij veel detailopnames, zijn van hoge kwaliteit en René van Rossum heeft voor een fraaie opmaak gezorgd. Dat laatste geldt eigenlijk voor alle pagina's van dit boek: een lust voor het oog en een plezier om door te kijken ook al ben je nooit in Berkheide geweest en heb je nog geen stukje tekst gelezen.
Wat verder opvalt is het grote aantal historische foto's. Die foto's illustreren niet alleen de gigantische veranderingen die de laatste 50 jaar in Berkheide hebben plaatsgevonden, maar laten bijvoorbeeld ook de geschiedenis van Hotel Duinoord en de bouw van de Atlantikwall zien. Daarmee is het boek zelf een rijke bron geworden voor allen die geïnteresseerd zijn in de historie van Katwijk, Berkheide en Wassenaar. Op pagina 296 is terug te vinden welke personen en instanties hebben bijgedragen om het historisch aspect op dit hoge niveau te krijgen. Een indrukwekkende lijst!
Is er dan geen enkel kritiekpuntje te noemen bij al dat fraais wat foto's en vormgeving betreft? Het viel mij op dat er veel foto's zijn waarop mensen staan afgebeeld. Soms zijn die foto's zo klein dat er nauwelijks iemand te herkennen is. Ook worden de ene keer wel herkenbare personen bij name genoemd terwijl dat een andere keer achterwege wordt gelaten. Zo is er een mooie foto met Gerrit van Ommering en Joost van Reisen, maar hun namen worden niet genoemd (p. 290). Gijsbert van der Bent komt er helemaal bekaaid van af. Bij een grote takkenhoop (p. 262) zijn twee kleine figuurtjes te ontwaren die volgens het bijschrift Kees Vertegaal en Gijsbert van der Bent moeten voorstellen. Iets groter, maar nog niet echt herkenbaar, is Gijsbert op p. 49 afgebeeld.
Dan nu naar de informatieve teksten in dit boek. Dat hierin veel meer aspecten aan bod komen dan alleen vogels en planten blijkt al direct uit de inhoudsopgave waarin 55 hoofdstukken staan vermeld. Daarvan gaan er vijf speciaal over vogels en één over planten. In andere hoofdstukken komen groepen als vlinders, korstmossen, libellen, zoogdieren en amfibieën aan bod. In de inhoudsopgave zijn deze hoofdstukken samengenomen onder de kop "Planten en dieren". Bij elkaar beslaat dit deel zo'n 70 pagina's. Ruim tweemaal zoveel ruimte is uitgetrokken voor de 31 hoofdstukken die vallen onder "Bezoek".

Hierin komen alle deelgebieden van Berkheide aan bod, waarbij de historische ontwikkeling alle aandacht krijgt. Het maakt duidelijk dat gebieden die wij 'natuurgebieden' noemen, al eeuwenlang door allerlei activiteiten van bewoners zijn gebruikt. Maar ook meer recente ingrepen krijgen de nodige aandacht zoals de aanleg van de Atlantikwall tijdens de Tweede Wereldoorlog en de grootscheepse graafwerkzaamheden voor de waterwinning die leidden tot de oprichting van Stichting Duinbehoud. Dat alle hoofdstukken prachtig geïllustreerd zijn, werd al eerder opgemerkt. Maar ook de teksten zijn zeer de moeite waard. Een aardige toespeling op de titel van het boek is het kadertekstje aan het begin van (bijna) elk hoofdstuk waarin wordt vermeld wat er 'bijzonder' is. Zo is in het hoofdstuk over de broedvogels in deze kadertekst te lezen: 123 soorten broedvogels sinds 1976 - Bolwerk van Roodborsttapuit en Nachtegaal - Veldleeuwerik en Tapuit verdwenen - Glorieuze terugkeer van Boomleeuwerik en roofvogels - Spectaculaire toename van bosvogels. Zo'n lijstje nodigt uit om te gaan lezen!
De lopende tekst wordt vele malen onderbroken door een kadertekst(je) waarin over een bepaalde soort of een bepaald aspect meer informatie wordt gegeven. Slechts een enkele keer zijn er zoveel kaderteksten of zijn de kaderteksten zo omvangrijk, dat je goed moet opletten als je de lopende tekst in zijn geheel wilt lezen. Verder moet gezegd worden dat de teksten prettig lezen en dat de redactie voor een mooie indeling met duidelijke 'kopjes' heeft gezorgd.

Noordwijkers gaan voor een duinwandeling meestal naar de Noordduinen en de Amsterdamse Waterleidingduinen. Dat direct ten zuiden van Katwijk een prachtig duingebied ligt dat bovendien niet is kaalgevreten door Damherten, is maar bij weinigen bekend. Op de website www.strandloper.nl staan regelmatig fotoreportages van wandelingen in de AW-duinen, maar zelden of nooit iets over Berkheide. Blijkbaar geldt hier: onbekend maakt onbemind. Na het doornemen van het nieuwe boek over Berkheide zal daar vast verandering in komen. Om de smaak te pakken te krijgen is een natuurwandeling door Berkheide gepland. Zie daarvoor het programma op het Groene Vel. En .... wacht niet te lang met de aanschaf, want voor je het weet is het boek uitverkocht!

Van links naar rechts Gijsbert van der Bent, Gerrit van Ommering, & René van Rossum